# LAUSUNTO

**Asia: U 54/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kehyksen perustamiseksi Euroopan pilvipalvelu- ja tekoälyekosysteemin vahvistamiseksi (pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämisen säädös).**
Ympäristövaliokunta 25.9.2026

**Suomen ilmastopaneeli**
Paula Kivimaa, Kati Koponen, Jyri Seppälä, Sampo Soimakallio, sihteeristö Marianne Leino

https://www.eduskunta.fi/pdf/U+54/2026?lang=fi

## TAUSTAA

Asetusehdotuksen tavoitteena on vahvistaa EU:n pilvipalvelu- ja tekoälyekosysteemiä, investointeja sekä infrastruktuuria. Ehdotuksessa asetus muodostuu tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoimet: kehittämistoimet, eurooppalaisia, datakeskuskapasiteetin vahvistamisesta, ml. datakeskusten nopean kehittämisen alueet ja sujuvammat luvituskäytännöt, sekä autonomian vahvistamisesta.

Ympäristövaliokunnan pyynnöstä Ilmastopaneelin lausunto keskittyy erityisesti ympäristölupamenettelyjä ja ympäristöarviointeja koskeviin seikkoihin.

## ILMASTOPANEELIN KESKEISIMMÄT HUOMIOT

- Ilmastopaneeli katsoo, että esityksellä voi olla merkittäviä ilmastovaikutuksia ja muita ympäristövaikutuksia, sillä datakeskusten energiantarve on merkittävä. Koska energiantuotannon päästöt on EU-alueella säännöstelty pitkälti päästökauppasektorin alla, ei investoinneilla välttämättä ole suoria vaikutuksia nykyisiin EU:n ilmastovelvoitteisiimme, kun laitosten sähkö ostetaan päästökaupan toimijoilta. Sen sijaan epäsuorat vaikutukset voivat olla huomattavia. Mikäli vähäpäästöistä sähköntuotantoa kohdennetaan datakeskuksille, ei sitä voida hyödyntää yhteiskunnan vähähiilistymistarkoituksiin muualla teollisuudessa, palveluissa, liikenteessä tai kotitalouksissa. Tämä lisää paineita uuden vähäpäästöisen sähköntuotantokapasiteetin kasvattamiselle, millä on monenlaisia haitallisia vaikutuksia muun maankäytön kautta muassa luonnon monimuotoisuuteen ja metsien hiilivarastoihin tai merituulivoiman osalta meriluontoon. Haasteena on synnyttää uutta vähäpäästöistä energiatuotantoa samassa tahdissa kuin datakeskukset kasvattavat sähkön kulutusta. Datakeskusten sähkönkäyttö todennäköisesti nostaa sähkön hintaa ja lisää haasteita sähkön kulutushuippujen hallintaan. Tämä voi pahentaa energiaköyhyyttä haavoittuvissa ihmisryhmissä, myös fossiilienergian käyttö voi kasvaa, mikäli datakeskukset rakentavat fossiilista varavoimaa itselleen. Fossiilisten käyttö voisi periaatteessa lisääntyä muualla yhteiskunnassa, mikäli fossiilittomasta energiasta tulee pulaa datakeskusten käytön myötä. Tämä ja datakeskusten varavoimaloiden käyttö voivat hankaloittaa Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden sekä EU:n nykyisten ja tulevien päästövelvoitteiden saavuttamista.
- Kuten valtioneuvosto toteaa, sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja -tavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden.
- Vaarana on, että komission esittämät luvitusprosessia keventävät toimet, (datakeskusten nopean kehittämisen alueet ja niille annettavat perusluvat, sekä näillä alueilla datakeskusten lukeminen strategisesti merkittäviksi hankkeiksi, joihin sovellettaisiin ympäristöarviointeja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 liitteen säännöksiä (erittäin tärkeän

yleisen edun status, rajoitetusti lupahakemusten hiljainen hyväksyntä, riitojen ratkaiseminen nopeutetusti)) heikentäisivät mahdollisuuksia arvioida datakeskusten ympäristövaikutuksia huolellisesti.

- Lupaprosessien nopeutuksella ei tule ohittaa oikeudenmukaisia menettelyprosesseja, joissa kansalaisille ja erityisesti paikallisasukkaille annetaan riittävä aika ymmärtää hankkeiden vaikutukset sekä reagoida niihin.
- Ilmastopaneeli katsoo, että uusilta teollisilta investoinneilta, kuten datakeskuksilta tulisi luvituksen yhteydessä velvoittaa kulutusta vastaavaan puhtaan sähköntuotannon lisäämistä sekä vähäpäästöisten varavoimajärjestelmien rakentamista ja joustoa, jotta datakeskusten sähköjärjestelmään kohdistuva kuormitus pienenee sähkön niukkuustilanteissa. Sähköistymistä tulee tukea investoimalla sähkön siirto- ja jakeluinfrastruktuuriin. Lämpöä tuottavien hankkeiden luvituksen yhteydessä tulisi edellyttää hukkalämmön hyödyntämistä, mikä pitäisi ottaa jo huomioon hakkeiden sijoituspaikkaa valittaessa. Lisäksi hankkeiden luvituksessa pitäisi välttää metsäkadon mahdollisuutta. Jos metsäkatoa ei voida välttää, se pitäisi pyrkiä minimoimaan suuremmissa hankkeissa niiden YVA-prosesseissa. Kunnat voisivat myös esittää maankäyttösopimuksissa ja muissa kaavoituksiin liittyvissä sopimuksissa, että yritykset tekevät metsäkatoa vastaavan päästökompensaation maankäyttösektorilla, esimerkiksi turvepellon vettämisen muodossa. Tämä omalta osaltaan lisäisi hankkeen hyväksyttävyyttä eikä vastuullisille yrityksille tämä pieni kustannuslisä ole kynnyskysymys.